

Sygn. akt: I C 247/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: stażysta Aleksandra Bogusz - Dobrowolska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. B.**

przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w L.

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

I. zwalnia spod egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie K. T. w sprawie Km 1325/14 samochód osobowy marki T. (...) rok produkcji (...), numer rejestracyjny (...),

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. koszty procesu stron wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 247/15

UZASADNIENIE

Powód J. B. w pozwie z dnia 30 kwietnia 2015 r. skierowanym przeciwko Przedsiębiorstwu (...) sp. z o.o. w L. wniósł o zwolnienie spod egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie K. T. pod sygnaturą akt egzekucyjnych Km 1325/14 następujących ruchomości:

- stołu okrągłego rozkładanego Chippendale,
- krzesel stylowych Chippendale w ilości 6 sztuk,
- foteli stylowych Chippendale w ilości 2 sztuk,
- komody stylowej Chippendale,
- bufetu stylowego Chippendale,
- witryny stylowej Chippendale,
- kanapy stylowej Chippendale,
- telewizora LCD P.,
- kina domowego H. K.,

- samochodu osobowego T. (...) rok produkcji (...), numer rejestracyjny (...).

Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że Komornik Sądowy w ramach postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek pozwanego przeciwko dłużnikowi B. B. (1) – małżonce powoda dokonał zajęcia ww. przedmiotów należących do majątku wspólnego małżonków B., zaś wierzyciel nie uzyskał klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, czyli przeciwko powodowi (k. 3-5).

Pozwany Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w L. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że w trakcie postępowania egzekucyjnego doszło do zajęcia ruchomości opisanych w pozwie. Na wniosek dłużniczki (B. B. (1)) i za zgodą wierzyciela – pozwanego organ egzekucyjny zawiesił postępowanie egzekucyjne co do zajętych ruchomości. Decyzja była podyktowana oświadczeniem dłużniczki, która zadeklarowała wpłaty w kwocie 3.000 zł w kwietniu 2015 r. i kwoty 5.000 zł w maju 2015 r. (k. 64-67).

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2016 r. pełnomocnik pozwanego oświadczył, że złożył wniosek o podział majątku małżonków B., ale wynika to z ostrożności procesowej. Jednocześnie nie oznacza to przyznania, że przedmioty wskazane we wniosku, a które są objęte niniejszym powództwem należą do małżeńskiej wspólności majątkowej.

(oświadczenie peł. pozwanego złożone na rozprawie k. 162)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód i B. B. (1) pozostają w związku małżeńskim od 3 kwietnia 1983 r. Łączył ich małżeński ustrój wspólności majątkowej.

(dowód: bezsporne, kserokopia aktu małżeństwa k. 14)

Małżonka powoda jest dłużniczką pozwanego Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w L..

(dowód: bezsporne)

Komornik sądowy działający przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie K. T. w ramach toczącego się z wniosku pozwanego postępowania egzekucyjnego w sprawie pod sygnaturą akt egzekucyjnych KM 1325/14 dokonała w dniu 1 kwietnia 2015 r. zajęcia ruchomości w miejscu zamieszkania dłużniczki. Zajęte zostały następujące ruchomości:

- stół okrągły rozkładany Chippendale, o wartości 8.000 zł,
- krzesła stylowe Chippendale w ilości 6 sztuk, o wartości w sumie 6.000 zł,
- fotele stylowe Chippendale w ilości 2 sztuk, o wartości w sumie 2.000 zł,
- komoda stylowa Chippendale, o wartości 11.000 zł,
- bufet stylowy Chippendale, o wartości 11.000 zł,
- witryna stylowa Chippendale, o wartości 11.000 zł,
- kanapa stylowa Chippendale, o wartości 11.000 zł,
- telewizor (...) P., o wartości 800 zł,
- kino domowe H. K., o wartości 2.500 zł,
- samochód osobowy T. (...) rok produkcji (...), numer rejestracyjny (...), o wartości 60.000 zł.

W dowodzie rejestracyjnym pojazdu marki T. (...) jako współwłaściciel wpisani są powód i jego żona.

(niezaprzeczone k. 11-12, kserokopia dowodu rejestracyjnego k. 11-12, kserokopia zawiadomieniu o zajęciu k. 15, kserokopia protokołu zajęcia ruchomości k. 16-17).

W chwili podejmowania czynności przez komornika obecna była dłużniczka pozwanego, która oświadczyła, że powyższe ruchomości stanowią współwłasność dłużniczki i jej męża – powoda. Jednocześnie zadeklarowała regularne wpłaty w kwotach 3.000 zł w miesiącu kwietniu 2015 r. i 5.000 zł w miesiącu maju 2015 r. i w związku z tym wnosi o zawieszenie postępowania co do zajętych ruchomości.

Pismem z dnia 2 kwietnia 2015 r. komornik sądowy powiadomił powoda o dokonanym zajęciu ruchomości, pouczając go o możliwości wystąpienia z powództwem o zwolnienie zajętych przedmiotów spod egzekucji. W załączeniu przesłał również protokół zajętych ruchomości.

W dniu 20 kwietnia 2015 r. na wniosek wierzyciela komornik sądowy zawiesił postępowania egzekucyjne co do zajętych ruchomości.

(dowód: kserokopia zawiadomienia powoda o zajęciu z dnia 2 kwietnia 2015 r. k. 15, protokół zajęcia ruchomości z dnia 1 kwietnia 2015 r. k. 16, zawiadomienie wierzyciela o zajęciu k.55, 72, odpis postanowienie o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego k. 73)

W dniu 23 kwietnia 2015 r. pozwany złożył do Sądu Rejonowego w Olsztynie pozew o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej małżonków B.. W dniu 22 lipca 2015 r. sąd ustanowił rozdzielnosc majątkową J. B. i B. B. (1) z dniem 24 kwietnia 2015 r. Od powyższego rozstrzygnięcia powód złożył apelację do Sądu Okręgowego w Olsztynie, która w dniu 18 listopada 2015 r. została oddalona.

(dowód: odpis wyroku SR w Olsztynie w sprawie III RC 356/15, k. 153, odpis wyroku SO w Olsztynie w sprawie VI RCa 255/15 k. 154)

Pozwany oświadczył, że nie posiada klauzuli wykonalności przeciwko powodowi jako małżonkowi dłużniczki B. B. (1).

(bezsporne, przyznane na rozprawie w dniu 17 listopada 2015 r. k. 145).

W związku z prawomocnym wyrokiem dotyczącym rozdzielnosci majątkowej małżonków, pozwany dnia 22 grudnia 2015 r. złożył wniosek o podział majątku małżonków przez uznanie, że do majątku wspólnego małżonków B. wchodzi ruchomości zajęte przez komornika w dniu 1 kwietnia 2015 r.

(dowód: odpis wniosku o podział majątku z dnia 22 grudnia 2015 r. k. 155).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części, obejmującej samochód osobowy.

W świetle obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego dłużnikowi lub osobie trzeciej służą dwa rodzaje obrony przed egzekucją: obrona formalna lub merytoryczna.

Obrona formalna zmierza do eliminacji naruszeń przepisów procesowych w celu zapewnienia zgodnego z prawem przebiegu egzekucji. Obrona ta może być realizowana np. w drodze skargi na czynności komornika, zażalenia na postanowienie sądu, zarzutu na plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji.

Obrona merytoryczna natomiast polega na zwalczaniu zasadności dopuszczalności egzekucji i uprawnienie to dłużnik lub osoba trzecia może realizować w drodze powództw przeciwegzekucyjnych (por. uchwała SN z 14.10.1993 III CZP 141/93 OSN 1994 nr 102).

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego normują dwa rodzaje powództw przeciwegzekucyjnych; powództwo opozycyjne z art. 840 i powództwo ekscydencyjne (interwencyjne) z art. 841 i 842.

Art. 841 § 1 k.p.c. stanowi, że osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa.

Powództwo ekscydencyjne jest środkiem obrony merytorycznej chroniącym nie dłużnika lecz wyłącznie osobę trzecią. Jest to powództwo o ukształtowanie i zmierza do zakwestionowania zasadności lub dopuszczalności egzekucji mimo, że osoba trzecia nie zwalcza tytułu wykonawczego uzyskanego przez wierzyciela lecz przeciwstawia się prowadzeniu egzekucji z określonego przedmiotu, gdy egzekucja z tego przedmiotu narusza jej prawa podmiotowe.

W doktrynie przykładowo wskazuje się, że wypadki naruszenia prawa mogące stanowić podstawę powództwa ekscydencyjnego obejmują sytuacje w których:

- skierowano egzekucję do przedmiotu stanowiącego własność osoby trzeciej,
- osobie trzeciej przysługuje ograniczone prawo rzeczowe do zajętego przedmiotu, a ustawa nie nakazuje uwzględniać tego prawa w inny sposób w egzekucji,
- zajęty przedmiot nie należy do dłużnika, a osoba trzecia ma prawo żądać wydania tego przedmiotu,
- na korzyść osoby trzeciej istnieje obowiązujący wierzyciela zakaz zbywania lub obciążania tego przedmiotu (Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne komentarz, wyd. III. red. Z. Szczurek, Sopot 2005r. s. 375.).

Legitymacja czynna służy wyłącznie osobie trzeciej, której prawa zostały naruszone w konkretnym postępowaniu egzekucyjnym. Osobą trzecią w rozumieniu art. 840 może być również małżonek dłużnika w przypadku, gdy egzekucję skierowano do majątku wspólnego małżonków na podstawie tytułu wykonawczego wydanego wyłącznie przeciwko dłużnikowi, co jednak nie dotyczy pewnych składników majątku wspólnego wymienionych w art. 776¹ Dominuje akceptowany również w orzecznictwie pogląd, że w takiej sytuacji małżonkowi dłużnika przysługuje uprawnienie do wytoczenia powództwa z art. 841 k.p.c.

Powód pozostaje w związku małżeński od 3 kwietnia 1983 r. Z chwilą zawarcia małżeństwa powstała pomiędzy małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa), która obejmuje przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Do majątku wspólnego należą w szczególności pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków, dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków, środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków, kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy. Tytuł wykonawczy, w obecnym stanie prawnym, przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim nie uprawnia do prowadzenia egzekucji z majątku objętego wspólnością ustawową bez nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowie tej osoby. Aby prowadzić skutecznie egzekucję z przedmiotów wchodzących do majątku wspólnego, wierzyciel musi uzyskać klauzulę wykonalności również przeciwko małżonkowi, w przeciwnym razie będzie mógł zaspokoić się tylko z majątku osobistego dłużnika. Takiej klauzuli wierzyciel dłużniczki nie uzyskał. Pomimo tego w dniu 1 kwietnia 2015 r. komornik zajął przedmioty znajdujące się w posiadaniu dłużniczki. Następnego dnia poinformował powoda o zajęciu i stosownie do art. 841 k.p.c. pouczył go o możliwości wystąpienia z powództwem przeciwegzekucyjnym. Istotą tego powództwa stanowi żądanie zwolnienia zajętego przedmiotu spod egzekucji. Podstawą jest naruszenie prawa własności, którego udowodnienie bezwarunkowo uzasadnia powództwo z art. 841 k.p.c.

W niniejszej sprawie do rozważania pozostaje kwestia, czy na gruncie przedstawionych w sprawie dowodów powód wykazał skutecznie swoje prawo do zajętych przez komornika ruchomości w toku egzekucji prowadzonej przeciwko jego małżonce.

Powód otrzymał niezbędne wskazówki, co do dalszego toku postępowania dowodowego. Został pouczonej w trybie art. 210 k.p.c.

Istota ciężaru dowodowego, którym obciążony był powód w toku procesu sprowadza się do tego, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na stronie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Ponosi też ujemnych konsekwencji w przypadku nie wykazania faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. Skutkiem braku wykazania przez powoda prawdziwości swoich twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest to, że twierdzenia te nie mogą leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałby aktywnym działaniem. W procesie opartym na kontradiktoryjności postawa Sądu jest bierna i ogranicza się do oceny i wykorzystania przedstawionego przez strony materiału dowodowego, dokonania na jego podstawie ustaleń faktycznych i wydania orzeczenia. To na stronach spoczywa powinność przedstawienia materiału procesowego (faktów i dowodów), dającego podstawę do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Powinność ta nie ma charakteru obowiązku, Sąd nie będzie stosował przymusu w tym celu, lecz jest to ciężar procesowy, którego istota polega na tym, że w przypadku nieudowodnienia swoich twierdzeń, Sąd wyda wyrok oddalający powództwo.

Powód domagał się zwolnienia spod egzekucji ruchomości, twierdząc, że zostały zakupione po zawarciu związku małżeńskiego. Chodzi o stylowe meble firmy (...), kino domowe H. K. i samochód osobowy marki T. (...). Pozwany zaprzeczył tej okoliczności, więc ciężar dowodu stosownie do art. 6 k.c., spoczywa na powodzie (por. wyrok SN z dnia 23 kwietnia 1998 r., sygn. akt I CKN 628/97, Lex nr 518095). Jeżeli powód twierdzi, że przedmioty te są jego własnością albo współwłasnością powinien był to udowodnić. Wobec niekwestionowania kserokopii dowodu rejestracyjnego, Sąd uznał stosownie do art. 230 k.p.c., że samochód osobowy marki T. (...) o nr rej. (...), rok produkcji (...), należy do majątku wspólnego małżonków. Powód nie udowodnił jednak, że pozostałe ruchomości również stanowią jego współwłasność lub własność. Nie dołączył żadnych dokumentów przemawiających za prawdziwością jego twierdzeń, a tym samym nie udowodnił zasadności swojego żądania w tej części.

Jak to wynika z wypowiedzi pełnomocnika pozwanego na rozprawie w dniu 12 stycznia 2016 r. złożony przez pozwaną wniosek o podział majątku małżonków B. był jedynie elementem strategii procesowej. Nie oznaczał przyznania, że przedmioty wskazane we wniosku, a które są objęte niniejszym powództwem należą do małżeńskiej wspólności majątkowej.

Pomimo złożenia wniosku dowodowego o przesłuchanie powoda w charakterze strony, nie stawił się on na rozprawie w dniu 17 listopada 2015 r., na którą został wezwany do osobistego stawiennictwa i nie usprawiedliwił swojej nieobecności. Dlatego, Sąd na podstawie art. 302 k.p.c. pominął ten dowód (k.145).

Jednocześnie Sąd na kolejnym terminie rozprawy, wyznaczonym na dzień 12 stycznia 2016 r. chciał przesłuchać w charakterze świadka, zawnioskowaną przez powoda jego małżonkę B. B. (1). Jednakże w dniu rozprawy świadek ten, korzystając z uprawnienia, odmówiła składania zeznań.

Na tej samej rozprawie Sąd pouczył powoda o treści art. 210 k.p.c., o obowiązku przedstawienia swoich twierdzeń i dowodów na poparcie swoich żądań, o wypowiedzaniu się co do twierdzeń strony przeciwnej, że uchybienie procesowego sądu zgłasza się do protokołu i o konsekwencjach braku takiego wniosku, że aż do zamknięcia rozprawy może przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej, że sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznawaniu sprawy, że nie wymagają dowodu fakty przyznane w toku postępowania, jeżeli nie budzą wątpliwości. Treść pouczenia była dla powoda zrozumiała, co do pozostałej części nie miał pytań. Stąd należy wywieść wniosek, że jego treść nie budziła istotnych wątpliwości interpretacyjnych.

Pomimo pouczenia powoda o treści art. 210 k.p.c., nie wykazał aktywności w obronie swojego interesu, nie udowodnił swoich twierdzeń, w związku z tym powództwo zostało uwzględnione co do samochodu osobowego na podstawie art. 841 § 1 k.p.c. (vide: pkt I wyroku), a w pozostałym zakresie Sąd oddalił je jako nieudowodnione (vide: pkt II wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. Powód został zwolniony od kosztów sądowych powyższej kwoty 1.000 zł. Mając na uwadze, że powód wygrał proces w części dotyczącej samochodu osobowego, który w chwili zajęcia przedstawiał wartość 60.000 zł, a przegrał co do pozostałych ruchomości o podobnej wartości (tj. 63.300 zł), Sąd dokonał wzajemnego zniesienia kosztów.